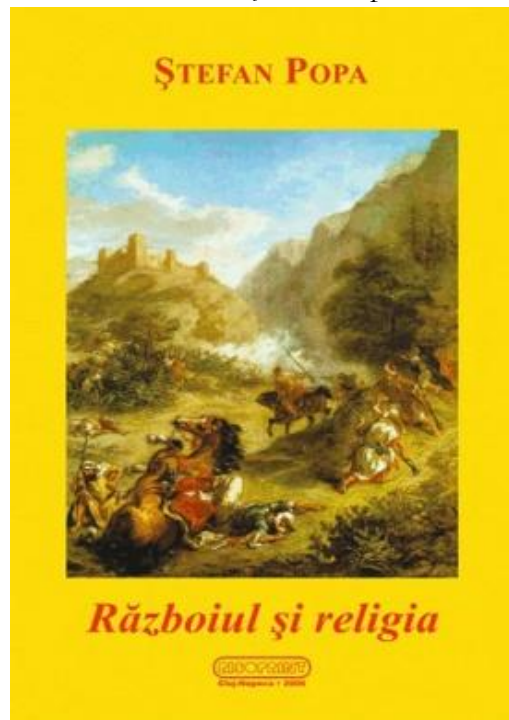

Ștefan Popa, *Războiul și religia. O sinteză a dimensiunii religioase a conflictelor*, Cluj-Napoca, Editura Risoprint, 2006, 124 p.:

„În război, comandantul suprem este Dumnezeu!”, cel care hotărăște soarta acestuia, care stabilește cine sunt învingătorii și cine sunt pierzătorii, cel care așează pacea peste lume după încheierea conflictelor. Războiul înseamnă, înainte de toate, moarte, mizerie, suferință, jaf, distrugerii, neliniști, deznădejdi, toate acestea însoțind viața soldaților de pe diferite fronturi. Pe fondul acestor stări provocate de război, privirile oamenilor se îndreaptă, adesea, spre ceruri și spre Divinitate, ilustrând nevoia de sprijin moral și spiritual într-o lume aflată în criză. Lucrarea *Războiul și religia. O sinteză a dimensiunii religioase a conflictelor*, semnată de domnul Ștefan Popa, vine să întregască contribuțiile cu care acesta ne-a obișnuit de-a lungul timpului (a se vedea: *Hristos în armată: o sinteză a dimensiunii religioase în domeniul militar*; *Religie și geopolitică: o sinteză a dimensiunii religioase a geopoliticii*) și să ne facă să înțelegem problematica „conflictelor actuale, moment în care trebuie redefinite căile de producere a securității națiunilor și a securității mondiale, în cadrul cărora componenta etnico-religioasă are un rol important” (p. 9).

Ștefan Popa, absolvent al Facultății de Management în domeniul aviației din cadrul Academiei de Înalte Studii Militare, al Colegiului Național de Apărare din cadrul Universității Naționale de Apărare, al Facultății de Teologie Ortodoxă din cadrul Universității „Babeș-Bolyai” Cluj-Napoca, ofițer al armatei române, s-a remarcat în ultimii ani ca director al Muzeului Național de Aviație, redactor-șef al „Revistei Forțelor Aeriene Române”, colaborator al unor publicații cu profil teologic și nu numai („Ziarul Lumina”, „Vestitorul Ortodoxiei”, „Lumea Credinței”, „Lumea Monahală”, „Glasul”, „Glasul

"Ștefan Popa, *Războiul și religia. O sinteză a dimensiunii religioase a conflictelor*, Cluj-Napoca, Editura Risoprint, 2006, 124 p.", *Astra Salvensis*, III, 5, 2015, p. 203-206

Adevărului"), precum și ca un cărturar de seamă, fin observator al cunoașterii și înțelegerii tensiunilor și conflictelor religioase.

Din punct de vedere structural, lucrarea *Războiul și religia. O sinteză a dimensiunii religioase a conflictelor* este împărțită în zece capitole, dedicate înțelegerii scopului noțiunii de „religie”, scopului, sensului și accepțiunilor termenului de „război”, necesității religiei în societate, în știință, dimensiunii etnico-religioase a conflictelor, binelui și răului, factorilor etnico-religioși ai conflictelor, terorismului etc.

Volumul debutează cu o scurtă introducere (pp. 7-9), în cadrul căreia autorul formulează o serie de întrebări de cercetare („Care este rolul religiei la nivel statal?”, „Există factori perturbatori ai unor potențiale conflicte etnico-religioase?”, „Va fi secolul al XXI-lea un secol al confruntărilor etnico-religioase?” etc.), la care, pe parcursul lucrării, va încerca să răspundă. Primul capitol (pp. 10-16) este dedicat „preliminariilor”, autorul explicând etimologia cuvântului „religie” (văzută ca o legătură liberă, conștientă și personală a omului cu Divinitatea, care „se realizează în viața spirituală prin adorare, iar în afară se manifestă prin cult”), părțile constitutive ale acesteia (doctrina, morala, cultul), scopul și înțelesul noțiunii, precum și scopul, sensul și accepțiunile „războiului” (autorul considerând că „războiul este și va fi prezent în toate sistemele sociale”). Conform autorului teoriile contemporane ale conflictelor armate țin de două școli: „școala umanistă” (care atribuie conflictele unor instinct biologice și psihologice) și „școala socio-politică” (care leagă conflictele de activitatea anumitor instituții și relații sociale). Cel de-al doilea capitol (pp. 17-25) ne oferă o „viziune sistemică a religiei”, autorul încercând să explice necesitatea religiei pentru om, prezența religiei în societate, relația dintre religie și știință. Al treilea capitol (pp. 26-35) este dedicat dimensiunii etnico-religioase a conflictelor, autorul afirmând, dintru început, că religia „are o importanță deosebită nu numai social, dar și politic cu implicații remarcabile în asigurarea securității și stabilității zonale și regionale” (p. 26). Se continuă cu analiza sistemului asistenței religioase, în cadrul armatei, autorul subliniind importanța acesteia pentru moralul soldatului. Capitolul al patrulea (pp. 36-44) aduce în prim-plan discuția despre bine și rău, despre categoriile fundamentale ale eticii, despre etică în domeniul militar („o doctrină ce are în vedere sensul și valorile”), precum și „extremei răului” (avântul luat de actele și manifestările teroriste). Capitolul al cincilea (pp. 45-65) este dedicat analizei factorilor etnico-religioși ai conflictelor, pornind de la o mică introducere în universal religiilor monoteiste

(creștinism, iudaism, islamism), continuând cu analiza factorului religios în stabilitatea zonală, regională și globală, cu conflictele etnico-religioase (generate de puternicele discrepanțe religioase în anumite zone, de discriminările religioase, de prozelitismul agresiv și violent, de fundamentalismul religios etc.). Capitolul șase (pp. 66-92) propune o scurtă analiză a fenomenului terorismului, amplificat, diversificat și multiplicat odată cu procesul de globalizare (autorul făcând diferența dintre terorismul militar, practicat de diversele structuri militare, terorismul islamic și terorismul etnic). Terorismul, inițial un termen cu semnificație militară (termen folosit de legiunile romane pentru a impune legea lor), a evoluat spre manifestări a căror efecte suntuciderea și distrugerea. Al șaptelea capitol (pp. 93-97) oferă o analiză comparată a termenului de „război” (reflectat în *Coran*, precum și în *Hadith*, colecția de tradiții a musulmanilor). Capitolul opt (pp. 98-102) este dedicat analizei posibilelor amenințări teroriste și riscuri la adresa României, care rezultă din proliferarea infracționalității, extinderea traficului de droguri, a rețelelor de prostituție și a traficului de carne vie, evoluția structurilor economiei subterane, existența unor minorități musulmane, precum și din atragerea unor persoane lipsite de mijloace pecuniare în diversele structuri teroriste. Capitolul nouă (pp. 103-104) este rezervat coordonatelor politice și măsurilor de combatere a terorismului, sintetizate în organizarea unei concepții de luptă antiteroristă, stabilirea măsurilor de protecție, constituirea unor structuri de forțe, precum și în alocarea resurselor necesare combaterii terorismului. Ultimul capitol (pp. 105-119) ne propune o analiză asupra viziunii creștine despre pace și război, bazată pe o serie de citate extrase din textele sfinte.

Lucrarea este însoțită de o listă bibliografică (pp. 120-124), care oferă cititorului o listă de viitoare posibile lecturi, dedicate manifestărilor religioase în contextul perioadelor de conflict.

Analizată, în ansamblul său, lucrarea oferă lectorului o viziune teologică asupra războiului (dată fiind și calitatea autorului de absolvent al unei facultăți de teologie), o sinteză a dimensiunii religioase a conflictelor, o analiză și o explicație a manifestărilor teroriste, a extinderii și amplificării acestora. Tratarea în mod echilibrat a subiectului (dovedită prin faptul că autorul nu are absolut nici un fel de rețineră în a prezenta atât aspectele pozitive, cât și cele negative ale dimensiunii religioase a conflictelor), maniera de abordare a subiectului, discursul și stilul accesibil adoptat de autor, fac ca lucrarea de față să poată fi recomandată spre lectură, aceasta constituind o reală contribuție într-un domeniu mai puțin cunoscut publicului larg.

"Ștefan Popa, *Războiul și religia. O sinteză a dimensiunii religioase a conflictelor*, Cluj-Napoca, Editura Risoprint, 2006, 124 p.", *Astra Salvensis*, III, 5, 2015, p. 203-206

Mihai-Octavian GROZA